

Öğretmen Özerkliğini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi: Okul İklimi

Yusuf Yılmaz¹ Sait Ürey² Filiz Türkmenoğlu³ Saadet Eren⁴ Cahide İpek Sayal⁵ Ayşe Hale Sarıçam⁶

Atıf/Reference: Yılmaz, Y., Ürey, S., Türkmenoğlu, F., Eren, S., Sayal, C.İ. ve Sarıçam, A.H. (2024). Öğretmen Özerkliğini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi: Okul İklimi. *Yönetim ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 101-108.

Özet

Bu araştırmada, öğretmenlerin görüşlerine göre, öğretmen özerkliğini etkileyen faktörlerden okul ikliminin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre; öğretmen özerkliği ve okul iklimi düzeyleri ortalamanın üstünde çıkmıştır. Diğer yandan cinsiyete göre incelemede; öğretmenlerin okul iklimi ve öğretmen özerkliği algılarının kadın ve erkeğe göre değişmediği ortaya çıkmıştır. Yaşa göre incelemede; okul iklimi ölçeği ile yaş gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuş ve 31-40 yaş arası grup ile 51 yaş ve üstü grupların okul iklimi algısı 20-30 yaş arası gruplarından daha yüksek olduğu sonucu çıkmıştır. Öğretmen özerkliği ile yaş gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki herhangi bir istatistiksel fark bulunmamıştır. Ayrıca, evli öğretmenlerin okul iklimi ve öğretmen özerkliği algılarının bekarlardan daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Mesleki deneyime göre incelemede; öğretmenlerin okul iklimi ve öğretmen özerkliği algıları mesleki deneyim farklılıklarına göre değişmemektedir. Araştırma kapsamındaki öğretmenlerin okul iklimi ile öğretmen özerkliği genel boyutları arasında anlamlı, yüksek düzeyde ve pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Son olarak öğretmenlerin okul iklimi algıları öğretmen özerkliği algılarını anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Diğer bir ifade ile öğretmenlerin okul iklimi boyutundaki 100 birimlik artışın öğretmen özerkliği algılarını % 32,8 artırmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Okul iklimi, öğretmen özerkliği, öğretmen.

Examining the Factors Affecting Teacher Autonomy: School Climate

Abstract

This research aims to examine school climate, one of the factors affecting teacher autonomy, according to teachers' opinions. Relational screening model was used in the research. According to the research results; Teacher autonomy and school climate levels were above average. On the other hand, when examining by gender; It was revealed that teachers' perceptions of school climate and teacher autonomy do not differ between men and women. In the analysis according to age; The difference between the school climate scale and the arithmetic averages of the age groups was found to be statistically significant, and it was concluded that the school climate perception of the 31-40 age group and the 51 year old and above age group was higher than the 20-30 age group. There was no statistical difference between teacher autonomy and the arithmetic averages of the age groups. Additionally, it was revealed that married teachers' perceptions of school climate and teacher autonomy were higher than single teachers. In review according to professional experience; Teachers' perceptions of school

¹ DEÜ Dr Öğrencisi; İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü, <https://orcid.org/0009-0006-2553-4828>; yusufyilmaz.dr@gmail.com;

² Dr.; Şube Müdürü; Konak İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, <https://orcid.org/0009-0009-1952-8685>; saiturey7679@gmail.com;

³ Şube Müdürü; Konak İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, <https://orcid.org/0009-0002-4900-4160>; filiztrk@gmail.com;

⁴ Okul Müdürü; Balçova Anadolu İmam Hatip Lisesi, <https://orcid.org/0009-0009-2301-3289>; saadeteren35@hotmail.com;

⁵ Müdür Yardımcısı; Konak İzmir Dış Ticaret MTAL, <https://orcid.org/0009-0005-7198-2923>; ipekud@hotmail.com;

⁶ İlçe Milli Eğitim Müdürü; Narlıdere İlçe MEM, <https://orcid.org/0009-0004-1176-7810>; halearicam@hotmail.com;

climate and teacher autonomy do not vary according to differences in professional experience. There is a significant, high level and positive relationship between the school climate of the teachers in the study and the general dimensions of teacher autonomy. Finally, teachers' perceptions of school climate significantly predict their perceptions of teacher autonomy. In other words, a 100-unit increase in teachers' school climate dimension increases their perception of teacher autonomy by 32.8%.

Keywords: School climate, teacher autonomy, teacher.

1. Giriş

Küresel olarak eğitim, toplumsal ilerlemenin temel taşı olarak kabul edilmektedir. Öğretmenler, özellikle eğitime odaklanan hedeflere ulaşmada önemli bir rol oynamaktadır. Eğitimli ve kendini işine adanmış öğretmenler kaliteli eğitim için gereklidir ve eğitimin temelini oluşturur. Ancak öğretmenlerin etkililiği, bağlılık ve işte kalmanın önemli bir yordayıcısı olan iş tatminlerine önemli ölçüde bağlıdır (Skaalvik & Skaalvik, 2017). Tatminsiz öğretmenler sık sık devamsızlık, meslektaşlarına ve öğrencilere karşı saldırganlık, psikolojik geri çekilme, tükenmişlik ve öğretmenlik mesleğinden ayrılma isteği gibi çeşitli olumsuz davranışlar sergilerler (Mmako & Schultz, 2016).

Öğretmenlerin iş tatminsizliğinin nedenleri çok çeşitlidir ve stres, okul disiplin ortamı, öğretmen özerkliği ve karar alma sürecine katılım gibi faktörleri içerir (Dicke, Stebner, Linninger, Kunter, & Leutner, 2018). Glazer'in (2018) bulguları, öğretmen özerkliğinin, okul ikliminin ve eğitim politikası karar alma sürecine öğretmen katılımının iş memnuniyetini şekillendirmedeki kritik rolünün altını çizmektedir.

Öğretmenlik mesleği, yalnızca bilgiyi veren öğretmen ile bu bilgiyi alan öğrenci arasında bir köprü olarak görülmemekte, aynı zamanda doğası gereği toplumsal ilişkilerin yoğun olduğu ve toplumsal yaşamın kaçınılmaz olduğu en eski kariyer mesleklerinden biridir (Aydın, 2018). Herhangi bir mesleğin profesyonel meslek olarak değerlendirildiğinin somut göstergelerinden biri de mesleğin halihazırda sahip olduğu özerklidir. Bu bağlamda özerkliğin öğretmenlik mesleğinin mesleki gelişimi ile ilgili kritik bir kavram olduğu ileri sürülmektedir (Buyruk ve Akbaş, 2021).

Eğitim-öğretim etkinliklerinin iyileştirilmesine yönelik bazı çalışmalarda önemli bir rol oynayan öğretmen özerkliğinin öğretmenlere, öğrencilere, öğretim-öğrenme süreçlerine ve eğitim kurumlarına katkı sağladığı söylenebilir (Çolak ve Altınkurt, 2017). İlgili literatürde hakkında olumlu görüşlerin bulunduğu öğretmen özerkliği kavramına ilişkin farklı bakış açılarıyla birçok çalışma yapılmıştır. Deci ve Ryan (2000) öğretmen özerkliğini öğretmenlerin kendi hedeflerini seçme hakkı, öğretim yöntemleri ve eğitim stratejileriyle ilişkilendirebileceğini belirtirken Çolak ve Altınkurt (2017) kavramı öğretmenlerin karar verme gücü, yeterliliği ve bağımsızlığı olarak tanımlamaktadır.

Okul iklimi öğretmenlerin özerklik davranışlarında belirleyici bir role sahip olabilir. Özerklik üzerine yapılan araştırmalar özerkliğin farklı çalışma koşullarına ve eğitim ortamına göre farklılık gösterdiğini göstermektedir (Çolak ve Altınkurt, 2017). Blömeke ve Klein'a (2013) göre güvenilir bir okul ikliminde öğretmenler özerk hareket edebilirler.

Bu anlamda öğretmenlerin görüşlerine göre öğretmen özerkliğini etkileyen faktörlerden okul ikliminin incelenmesi amaçlanmıştır.

2. Yöntem

Bu araştırma, ilişkisel tarama modeliyle tasarlanmıştır. Çalışma grubunun seçiminde olasılığa dayanmayan örnekleme çeşidinden uygun (amaca yönelik) örnekleme tekniği kullanılmıştır (Şimşek & Yıldırım, 2013). Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik özellikleri hakkında betimsel istatistiklere ait veriler aşağıdaki Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

Değişken	Grup	n	%
Cinsiyet	Kadın	120	44.9
	Erkek	147	55.1

Yaş Grubu	20-30 yaş arası	28	10.5
	31-40 yaş arası	95	35.6
	41-50 yaş arası	95	35.6
	51 yaş ve üzeri	49	18.4
Medeni Durumu	Evli	208	77.9
	Bekar	59	22.1
Mesleki Deneyimi	1-5 yıl arası	30	11.2
	6-10 yıl arası	29	10.9
	11-15 yıl arası	54	20.2
	16-20 yıl arası	61	22.8
	21 yıl ve üzeri	93	34.8
	Toplam	267	100.0

p <.05

Tabloda yer alan istatistiki değerlere göre, araştırmaya katılan öğretmenlerin % 55,1'inin erkek olduğu; % 35,6'sının 31-40 yaş ve 41-50 yaş arası olduğu; % 77,9'unun evli olduğu ve % 34,8'inin 21 yıl ve üstü mesleki deneyime sahip olduğu tespit edilmiştir.

Veri toplama aracı olarak, örgütsel iklim ölçeği, Yılmaz ve Altınkurt (2014) tarafından Türkçeye uyarlanan toplamda 39 maddeden oluşan "Örgütsel İklim Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek iç tutarlılık alfa değerinin .88 olduğu görülmüştür. Öğretmen özerkliği ölçeği Çolak ve Altınkurt (2017) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 17 maddeden oluşmaktadır. Cronbach's Alfa iç tutarlılık katsayısı .92 çıkmıştır. İstatistik analizlerin IBM SPSS paket programı ile yapılmıştır. Sürekli değişkenlerin normal dağılıma uygunluğunun Skewness ve Kurtosis testi ile test edilmiştir.

Tablo 2. Ölçek ve Alt Boyutların Normallik Varsayımı

	N	Min	Maks	Ort	S.Sapma	Skewness	Std. Hata	Kurtosis	Std. Hata
Örgüt iklimi genel ölçeği	267	1.39	5.00	4.18	.52	-1.625	.255	1.108	.188
Öğretmen özerkliği genel ölçeği	267	2.63	5.00	4.32	.47	.445	.255	.498	.188

p <.05

Okul iklimi ile Öğretmen özerkliği ölçeği için çarpıklık ve basıklık değeri +1.5 ile -1.5 arasında olduğu görülmektedir. Tabachnick ve Fidell' e göre de çarpıklık ve basıklık değeri +1.5 ile -1.5 arasında olduğunu zaman parametrik test olarak kabul edilip ona göre işlem yapılabileceğini ifade etmektedir (Tabachnick & Fidell, 2013). Bu anlamda okul iklimi ile öğretmen özerkliği ölçeği normallik varsayımına göre uygun ve parametrik analizlerin yapılabileceği gerekmektedir. Ayrıca öğretmen özerkliği ölçeği aritmetik ortalaması 4,32±0,47 ve okul iklimi ölçeği aritmetik ortalaması 4,18±0,52 ile ortalamanın üstünde çıktığı görülmektedir.

3. Bulgular

Araştırmada kullanılan okul iklimi ve Öğretmen özerkliği ölçeği ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının tespiti için bağımsız örneklem t testi yapılmıştır.

Tablo 3. Öğretmenlerin Okul iklimi ile Öğretmen Özerkliği Algılarının Cinsiyete Göre İncelenmesi

	Değişken	N	Ortalama	S.S.	t	df	p
Okul iklimi ölçeği	Kadın	120	4.08	.42	-.244	265	.808
	Erkek	147	4.10	.55			
Öğretmen özerkliği genel ölçeği	Kadın	120	4.09	.39	1.034	265	.302
	Erkek	147	3.99	.48			

p <.05

Bağımsız örneklem t testi, katılımcıların cinsiyetlerine göre öğretmenlerin okul iklimi ve öğretmen özerkliği algılarının farklarını ortaya koymak için kullanılmıştır. Analiz sonucunda; öğretmenlerin algılarına göre okul iklimi ve öğretmen özerkliği algılarının kadın ve erkeğe göre değişmediği ortaya çıkmıştır.

Araştırmada kullanılan okul iklimi ve öğretmen özerkliği ölçeği ile yaş grupları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının tespiti için ANOVA testi yapılmıştır.

Tablo 4. Öğretmenlerin Okul İklimi ile Öğretmen Özerkliği Algılarının Yaş Gruplarına Göre İncelenmesi

Puan	Grup	f. x ss Değerleri			ANOVA Sonuçları					
		N	X	S.S.	Var.K.	KT	Sd	KO	F	p
Okul iklimi ölçeği	20-30 yaş arası	28	3,91	0,89	Gruplar arası Grup içi Toplam	1.960 62.559 64.519	3 263 266	.653 .238	2.747	.023*
	31-40 yaş arası	95	4,12	0,48						
	41-50 yaş arası	95	4,06	0,38						
	51 yaş ve üzeri	49	4,22	0,34						
	Total	267	4,10	0,49						
Öğretmen özerkliği genel ölçeği	20-30 yaş arası	28	4,07	0,51	Gruplar arası Grup içi Toplam	1.245 48.965 50.210	3 263 266	.415 .186	2.229	.085
	31-40 yaş arası	95	4,05	0,46						
	41-50 yaş arası	95	3,92	0,35						
	51 yaş ve üzeri	49	4,07	0,46						
	Total	267	4,01	0,43						

p < .05

Tabloda görülebileceği üzere, okul iklimi ve öğretmen özerkliği ölçeği algılarına ait aritmetik ortalamalarının yaş durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda; okul iklimi ölçeği ile yaş gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (F(3,263); .023). Bu farkın tespiti için post hoc analizlerinden Sheffe sonucuna göre 31-40 yaş arası grup ile 51 yaş ve üstü grupların okul iklimi algısı 20-30 yaş arası gruplarından daha yüksek olduğu sonucu çıkmıştır. Öğretmen özerkliği ölçeği ile yaş gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki herhangi bir istatistiksel fark bulunmamıştır.

Araştırmada kullanılan okul iklimi ve Öğretmen özerkliği ölçeği ile medeni durumları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının tespiti için bağımsız örneklem t testi yapılmıştır.

Tablo 5. Öğretmenlerin Okul İklimi ile Öğretmen Özerkliği Algılarının Medeni Durumlarına Göre İncelenmesi

Okul iklimi ölçeği	Değişken	N	Ortalama	S.S.	t	df	p
Bekar	59	3.8327	.78422				
Öğretmen özerkliği genel ölçeği	Evli	208	4.0509	.40953	3.127	265	.002*
	Bekar	59	3.8537	.48613			

p < .05

Bağımsız örneklem t testi, öğretmenlerin medeni durumuna göre okul iklimi ve öğretmen özerkliği algılarının farklarını ortaya koymak için kullanılmıştır. Analiz sonucunda; öğretmenlerin algılarına göre öğretmenlerin okul iklimi ve öğretmen özerkliği algılarının medeni durumlarına göre değiştiği ortaya çıkmıştır. Buna göre evli öğretmenlerin okul iklimi ve öğretmen özerkliği algılarının bekarlardan daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmada kullanılan okul iklimi ve öğretmen özerkliği ölçeği ile mesleki deneyim grupları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının tespiti için ANOVA testi yapılmıştır.

Tablo 6. Öğretmenlerin Okul İklimi ile Öğretmen Özerkliği Algılarının Mesleki Deneyim Gruplarına Göre İncelenmesi

Puan	Grup	f. x ss Değerleri			ANOVA Sonuçları					
		N	X	S.S.	Var.K.	KT	Sd	KO	F	p
Okul iklimi ölçeği	1-5 yıl arası	30	3,90	0,83	Gruplar arası Grup içi Toplam	1.775 62.744 64.519	4 262 266	.444 .239	1.853	.119
	6-10 yıl arası	29	4,06	0,62						
	11-15 yıl arası	54	4,18	0,46						
	16-20 yıl arası	61	4,07	0,39						
	20 yıl ve üzeri	93	4,14	0,36						
	Total	267	4,10	0,49						
Öğretmen özerkliği genel ölçeği	1-5 yıl arası	30	4,05	0,49	Gruplar arası Grup içi Toplam	.785 49.425 50.210	4 262 266	.196 .189	1.040	.387
	6-10 yıl arası	29	4,06	0,52						
	11-15 yıl arası	54	4,06	0,50						
	16-20 yıl arası	61	3,92	0,33						
	20 yıl ve üzeri	93	4,01	0,40						
	Total	267	4,01	0,43						

p < .05

Tabloda görülebileceği üzere, okul iklimi ve öğretmen özerkliği ölçeği algılarına ait aritmetik ortalamalarının mesleki deneyim değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda; okul iklimi ölçeği ile mesleki deneyim gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Diğer bir ifade ile öğretmenlerin okul iklimi ve öğretmen özerkliği algıları mesleki deneyim farklılıklarına göre değişmemektedir.

Aşağıdaki tabloda, öğretmenlerin okul iklimi ve öğretmen özerkliği algıları arasındaki ilişki incelenmiştir.

Tablo 7. Korelasyon Tablosu

Değişkenler	N	X	S.S.	1	2
1 Okul iklimi ölçeği	267	4.10	.49	1	.740**
2 Öğretmen özerkliği ölçeği	267	4.01	.43		1

**p <.01

Pearson korelasyon analizine ilişkin bulgularda; araştırma kapsamındaki öğretmenlerin okul iklimi ile öğretmen özerkliği genel boyutları arasında anlamlı, yüksek düzeyde ve pozitif bir ilişki bulunmaktadır (r: .740; p: 0,01).

Katılımcıların algılarına göre, öğretmenlerin okul iklimi algılarının öğretmen özerkliği algıları üzerine ne gibi etkilerinin olduğunu incelemek için çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır.

Tablo 8. Öğretmenlerin Okul İklimi Algılarının Öğretmen Özerkliği Algıları Üzerine Etki Analizi

Değişken	B	Beta	t	Sig.	VIF	R	R ²	Uyarlanmış R ²	F
Sabit	2.007		10.783	.000					
Okul iklimi Ölçeği	.328	.554	10.824	.000*	1.000	.545 ^a	.370	.304	.000 ^b

p <.05

Öğretmenlerin okul iklimi algıları öğretmen özerkliği algılarını anlamlı bir şekilde yordamaktadır [(R=.545; R²= .370; Uyarlanmış R²=.340) F(1,256)= 126,186; p<0,01]. Başka bir ifadeyle, öğretmenlerin okul iklimi algılarındaki değişimin, öğretmen özerkliği algılarını etkilediği görülmektedir.

Yapılan regresyon analizinin t değerlerine bakıldığında, öğretmenlerin okul iklimi [t= 10,824; p= .000 (p<0.01)] algılarının öğretmen özerkliği algılarını anlamlı bir şekilde pozitif yönde yordadığı anlaşılmaktadır. Diğer bir ifade ile öğretmenlerin okul iklimi boyutundaki 100 birimlik artışın öğretmen özerkliği algılarını % 32,8 artırmaktadır.

4. Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, öğretmenlerin görüşlerine göre, öğretmen özerkliğini etkileyen faktörlerden okul ikliminin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada ilişki tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 55,1'inin erkek olduğu; % 35,6'sının 31-40 yaş ve 41-50 yaş arası olduğu; % 77,9'unun evli olduğu ve % 34,8'inin 21 yıl ve üstü mesleki deneyime sahip olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmen özerkliği ve okul iklimi düzeyleri ortalamasının üstünde çıkmıştır. Literatürde okul iklimini cinsiyete göre inceleyen çalışmalar farklı sonuçlar vermiştir. Sezgin ve Kılınç'ın (2011) ve Günbayı'nın (2007) araştırmasında öğretmenlerin okul iklimi ve cinsiyete ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Diğer yandan cinsiyete göre incelemede; öğretmenlerin algılarına göre okul iklimi ve öğretmen özerkliği algılarının kadın ve erkeğe göre değişmediği ortaya çıkmıştır. Alanyazında benzer sonuçlara ulaşan araştırmalar bulunmaktadır. Nitekim Pearson ve Hall'un (1993) ilkökul, ortaokul ve lise öğretmenleri üzerinde yaptığı çalışmada öğretmenlerin özerklik davranışları ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Yaşa göre incelemede; okul iklimi ölçeği ile yaş gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Buna göre 31-40 yaş arası grup ile 51 yaş ve üstü grupların okul iklimi algısı 20-30 yaş arası gruplarından daha yüksek olduğu sonucu çıkmıştır. Öğretmen özerkliği ile yaş gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki herhangi bir istatistiksel fark bulunmamıştır. Ayrıca, evli öğretmenlerin okul iklimi ve öğretmen özerkliği algılarının bekarlardan daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Mesleki deneyime göre incelemede; öğretmenlerin okul iklimi ve öğretmen özerkliği algıları mesleki deneyim farklılıklarına göre değişmemektedir.

Araştırma kapsamındaki öğretmenlerin okul iklimi ile öğretmen özerkliği genel boyutları arasında anlamlı, yüksek düzeyde ve pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Son olarak öğretmenlerin okul iklimi algıları öğretmen özerkliği algılarını anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Diğer bir ifade ile öğretmenlerin okul iklimi boyutundaki 100 birimlik artışın öğretmen özerkliği algılarını % 32,8 artırmaktadır.

Araştırma bulgularından farklı olarak Bayrak ve arkadaşları (2014), 5 yıl ve daha az kıdeme sahip öğretmenlerin, okul müdürlerinin daha az kısıtlayıcı davranışlar sergilediğini düşündüğü; 6-15 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin, 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerden daha az umursamaz davranışlar sergilediği sonucuna ulaşmışlardır. Yılmaz vd. (2014) de, 10 yıl ve daha az kıdeme sahip öğretmenlerin 11 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerden daha fazla samimi öğretmen davranışı sergilediği sonucuna ulaşmıştır.

OECD'nin araştırmasına göre (2011), Türkiye OECD ülkeleri arasında okullara öğretim programı, öğrencilerin değerlendirilmesi ve kaynakların kullanımı konularında en az özerklik sağlayan ülkelerden biridir. Derslerin belirlenmesi, ders içeriklerinin oluşturulması ve ders kitaplarının seçiminde, Türkiye'deki okullara veya öğretmenlere söz hakkı verilmemiştir (OECD, 2010). Türk eğitim sistemindeki mevcut kısıtlamalara rağmen, bu araştırmada öğretmenlerin orta düzeyin üzerinde özerklik davranışları sergilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük ölçüde öğretim sürecinde aktif bir rol üstlendiği ve sorumluluk almaktan kaçınmadığını gösterebilir.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Yazarlarının katkı oranı eşit düzeydedir.

Çıkar Çatışması

Bu araştırmada herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Aydın, İ. (2018). Öğretmenlik kariyer evreleri ve öğretmenlerin mesleki gelişimi . *Journal of Human Sciences*, 2047-2065.
- Bayrak, C., Altinkurt, Y., & Yılmaz, K. (2014). The relationship between school principals' power sources and school climate. *Anthropologist*, 81-91.
- Blömeke, S., & Klein, P. (2013). When is a school environment perceived as supportive by beginning mathematics teachers? Effects of leadership, trust, autonomy and appraisal on teaching quality. *International Journal of Science and Mathematics Education*, 1029-1048.
- Buyruk, H., & Akbaş, A. (2021). Öğretmenlerin mesleki profesyonelliği ile özerkliği arasındaki ilişkiye dair bir çözümleme. *Eğitim ve Bilim*, 431-451.
- Çolak, İ., & Altinkurt, Y. (2017). Okul iklimi ile öğretmenlerin özerklik davranışları arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 33-71.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behaviour. *Psychological Inquiry*, 227-268.
- Dicke, T., Stebner, F., Linninger, C., Kunter, M., & Leutner, D. (2018). A longitudinal study of teachers' occupational well-being: Applying the job demands-resources model. *Journal of Occupational Health Psychology*, 262-277.
- Glazer, J. (2018). Learning from those who no longer teach: Viewing teacher attrition through a resistance lens. *Teaching and Teacher Education*, 62-71.
- Günbayı, I. (2007). School climate and teachers' perceptions on climate factors: Research into nine urban high schools. *Turkish Online Journal of Educational Technology*, 70-78.

- Mmako, M., & Schultz, C. (2016). An employee engagement framework for technical vocational education and training colleges in South Africa. *South African Journal of Education*, 143–163.
- OECD. (2011). School autonomy and accountability: Are they related to student performance? *PISA in Focus*, 1-4.
- Pearson, L. C., & Hall, B. W. (1993). Initial construct validation of the teaching autonomy scale. *Journal of Educational Research*, 172-177.
- Sezgin, F., & Kılınç, A. Ç. (2011). İlköğretim okulu öğretmenlerinin örgüt iklimine ilişkin algılarının incelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 743-757.
- Skaalvik, E. M., & Skaalvik, S. (2017). Motivated for teaching? Associations with school goal structure, teacher self-efficacy, job satisfaction and emotional exhaustion. *Teaching and Teacher Education*, 152–160.
- Şimşek, H., & Yıldırım, A. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Tabachnick, B., & Fidell, L. (2013). *Using Multivariate Statistics*. Boston : Pearson.
- Yılmaz, K., & Altinkurt, Y. (2014). The relationship between school climate and the workaholism tendencies of teachers. *Anthropologist*, 277-288.

EXTENDED ABSTRACT

Globally, education is considered the cornerstone of social progress. Teachers play an important role in achieving goals that specifically focus on education. Trained and dedicated teachers are essential for quality education and form the basis of education. However, teachers' effectiveness depends significantly on their job satisfaction, which is an important predictor of commitment and retention (Skaalvik & Skaalvik, 2017). Dissatisfied teachers exhibit various negative behaviors such as frequent absenteeism, aggression towards colleagues and students, psychological withdrawal, burnout, and the desire to leave the teaching profession (Mmako & Schultz, 2016).

The causes of teachers' job dissatisfaction are diverse and include factors such as stress, school disciplinary climate, teacher autonomy, and participation in decision-making (Dicke, Stebner, Linninger, Kunter, & Leutner, 2018). Glazer's (2018) findings underscore the critical role of teacher autonomy, school climate, and teacher participation in education policy decision-making in shaping job satisfaction.

The teaching profession is not only seen as a bridge between the teacher who gives knowledge and the student who receives this knowledge, but also is one of the oldest career professions where social relations are intense and social life is inevitable by nature (Aydın, 2018). One of the concrete indicators that any profession is considered a professional profession is the autonomy that the profession currently has. In this context, it is suggested that autonomy is a critical concept regarding the professional development of the teaching profession (Buyruk and Akbaş, 2021).

is intended to be examined. Relational screening model was used in the research. 55.1% of the teachers participating in the research were male; 35.6% are between 31-40 years old and 41-50 years old; It was determined that 77.9% were married and 34.8% had professional experience of 21 years or more. Additionally, teacher autonomy and school climate levels were above average. Studies in the literature examining school climate by gender have yielded different results. In Sezgin and Kılınç's (2011) and Günbayı's (2007) research, there is no significant difference between teachers' views on school climate and gender.

On the other hand, when examining by gender; According to teachers' perceptions, it was revealed that school climate and teacher autonomy perceptions did not differ between men and women. There are studies in the literature that reach similar results. As a matter of fact, in the study conducted by Pearson and Hall (1993) on primary, secondary and high school teachers, there was no significant difference between teachers' autonomy behaviors and gender. In the analysis according to age; The difference between the school climate scale and the

arithmetic averages of the age groups was found to be statistically significant. Accordingly, it was concluded that the perception of school climate in the group between the ages of 31-40 and the group aged 51 and over was higher than the groups between the ages of 20-30. There was no statistical difference between teacher autonomy and the arithmetic averages of the age groups. Additionally, it was revealed that married teachers' perceptions of school climate and teacher autonomy were higher than single teachers. In review according to professional experience; Teachers' perceptions of school climate and teacher autonomy do not vary according to differences in professional experience. There is a significant, high level and positive relationship between the school climate of the teachers in the study and the general dimensions of teacher autonomy. Finally, teachers' perceptions of school climate significantly predict their perceptions of teacher autonomy. In other words, a 100-unit increase in teachers' school climate dimension increases their perception of teacher autonomy by 32.8%.

Unlike the research findings, Bayrak et al. (2014) found that teachers with 5 years or less seniority thought that school principals exhibited less restrictive behavior; They concluded that teachers with 6-15 years of seniority exhibited less careless behavior than teachers with 21 years of seniority and above. Yilmaz et al. (2014) also concluded that teachers with 10 years of seniority or less exhibited more sincere teacher behavior than teachers with 11 years of seniority or more.

According to OECD research (2011), Turkey is one of the OECD countries that provides the least autonomy to schools in terms of curriculum, evaluation of students and use of resources. Schools or teachers in Turkey are not given the right to speak in the determination of courses, creation of course contents and selection of textbooks (OECD, 2010). Despite the current restrictions in the Turkish education system, this study concluded that teachers exhibited autonomy behaviors above the moderate level. This finding may indicate that the teachers participating in the research largely took an active role in the teaching process and did not avoid taking responsibility.